

13.04.2018

Українські вчені запрошують на Марш за науку

Про другий Марш за науку <...> його ініціатори – науковий співробітник відділу нервово-м'язової фізіології Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАН України кандидат біологічних наук О. Болдирев і координатор маршу Р. Фомов – розповіли в ефірі програми «Цією людиною був Альберт Ейнштейн» радіостанції «Громадське радіо» та програми «Земля 3.0» радіостанції «Голос столиці» ([Національна академія наук України](#)).

Марш за науку є ініціативою глобального масштабу. 2017 р. його започаткували американські вчені, збентежені намірами уряду США скоротити фінансування досліджень. У Європі ця хода має свою специфіку – її влаштовують, аби переконати владу та суспільство у важливості фундаментальної науки, а також проти поширення різноманітної псевдонаукової інформації, міфів, забобонів тощо. Крім того, вчені європейських країн стурбовані послабленням впливу науки на процес прийняття рішень державної ваги. Марш за науку не має єдиного формату й може відбуватись у вигляді протестів, демонстрацій, мітингів.

За приблизними підрахунками, 2017 р. участь у локальних маршах за науку взяло загалом понад 1 млн осіб. У 2018 р/ це число, ймовірно, зросте, оскільки на всіх континентах, крім Антарктиди, анонсовано більше 230 аналогічних подій. Як і попереднього разу, в цій ініціативі Київ є східним форпостом Європи. На Facebook-сторінці київського заходу своє зацікавлення ним виявили майже 1 тис. користувачів. «Мене особисто вразило те, що в Крайстчорчі (Нова Зеландія) на такий марш зібралося близько 250 людей – при тому, що в цьому місті тільки 4 університети. У Києві ж тоді зібралося 100 осіб – попри те, що це науковий центр, у якому розташовано чимало університетів і наукових установ», – говорить О. Болдирев. Нині організатори очікують і сподіваються, що українці прийдуть підтримати вітчизняних науковців, поспілкуватися з ними, дізнатися про їхні успіхи й негаразди – і акція стане не лише яскравою (завдяки костюмам та інших атрибутам, котрі мають символізувати наукову діяльність), а й масовою. Марш є, серед іншого, ще однією – крім численних науково-популярних заходів – чудовою нагодою зустрітися з українськими вченими поза межами дослідних установ, у яких вони працюють, і з перших вуст дізнатися об'єктивну інформацію щодо багатьох актуальних проблем.

Українські організатори обрали цьогоріч формат костюмованого перформансу – мирної ходи інтелектуалів та їхніх прибічників. «Усіх українців, які бажають нашій країні процвітання, ми вважаємо своїми однодумцями», – говорить Р. Фомов. «Долучитися до маршу можуть усі, для кого наука важлива та потрібна. Бо нас, науковців, звісно, не так багато, і без допомоги суспільства, без його бажання розвивати та примножувати національний інтелектуальний потенціал ми не впораємося», – додає О. Болдирев і зауважує: «Наша наука вже багато років потерпає від не уваги, а іноді – й від зневаги. Суспільство практично не вкладає в неї власних коштів. Ті науковці, які продовжують працювати в Україні, здебільшого намагаються отримувати зарубіжні гранти, тобто, по суті, виживають за рахунок інших спільнот. Бажано, щоб наше суспільство обернулося до нас обличчям. Шириться думка, ніби наука повинна

заробляти на себе сама. Проте її завдання – це отримання нових знань про навколишній світ. Заробляння ж грошей – справа бізнесу».

Наука в Україні опинилася в дивній, якщо не парадоксальній, ситуації: з одного боку, в суспільстві існує сумнів щодо того, чи потрібно її утримувати за державний кошт; з іншого боку, українці досі довіряють експертам (а найкращі серед експертів – це, звичайно, науковці, кожен із яких є фахівцем у своїй галузі) і переконані, що саме експертна думка має слугувати підґрунтям для прийняття рішень у різних сферах суспільного життя. Тому мета маршу – продемонструвати надважливість науки й, відповідно, необхідність її ресурсного забезпечення, яке, з огляду й на об'єктивні чинники, і на національну специфіку, приватний сектор економіки неспроможний реалізувати самотужки.

Афіша київського Маршу за науку – 2018

Неформальне гасло київського Маршу за науку – 2017: «Who you gonna call?», запозичене з кінострічки «Мисливці за привидами». В разі надзвичайної ситуації чи навіть катастрофи найпершими порадниками, до яких звернуться по допомогу, стануть учені, адже вони й виключно вони спроможні знайти відповіді на серйозні виклики сучасності – нові небезпечні захворювання, епідемії, наближення (нехай наразі гіпотетичне) масивного небесного тіла до нашої планети, зміни клімату, інвазії сільськогосподарських шкідників і багато-багато іншого. Наука також здатна запропонувати найбільш оптимальні рішення проблем громадського й політичного життя і навіть моделі раціональної повсякденної поведінки індивіда. «Ми хочемо показати, що в Україні все ще залишаються науковці, що не всі емігрували, що є розумні люди, які хочуть тут працювати на примноження вже наявного інтелектуального потенціалу та процвітання нашої країни, що потрібно підтримувати науку як систему, котра формує «мізки», здатні генерувати проривні ідеї світового рівня. Питання розвитку науки має стати якщо не першочерговим, то принаймні увійти до топ-5 пріоритетів, бо вона робить надзвичайно вагомий внесок в економіку», – пояснюють О. Болдирев і Р. Фомов.

«Наука ніколи не буде повністю доступною для широкого загалу, – зазначає О. Болдирев. – Адже дуже складним є науковий метод, за допомогою

якого дослідники пізнають неочевидне, те, що не можна побачити «неозброєним» оком, без мікроскопів, телескопів та інших приладів. Водночас, наприклад, про будову Всесвіту й будову живого організму можна розповісти так, щоб зрозуміла й дитина. Власне, цим ми постійно й займаємося». Для когось, можливо, неприємно усвідомлювати своє походження від мавп, але це не є підставою для заперечення біологічної еволюції. Нам можуть не подобатися землетруси, проте вони однаково ставатимуться, а отже, потрібно вивчати їхню природу, щоби потім використовувати отримані знання для потреб людини. Наука є основою всього, підвалиною сучасного бурхливого цивілізаційного прогресу, саме вона прищеплює критичне мислення, задає планку нормальності та раціональності, – такий головний меседж маршу.

По завершенні ходи, котра о 14.00 год. вирушить маршрутом від Парку імені Тараса Шевченка до Майдану Незалежності, планується й облаштування своєрідної імпровізованої сцени (орієнтовно – поряд із Лядськими ворітьми), на якій представники найбільших українських науково-популярних ініціатив поінформують всіх охочих про свою діяльність і досягнення у цій справі. Планується участь науковців із академічних установ, зокрема фізиків, біологів, фізіологів, істориків, літературознавців.

Докладний анонс події можна переглянути в одному з наших попередніх інформаційних

повідомлень: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/News/Pages/View.aspx?MessageID=3905>.

Записи радіопередач доступні за посиланнями:

<https://gs.fm/video/20180412/7492663.html> (<https://youtu.be/PC0fgXOaTUk>)

<https://hromadskeradio.org/programs/einstein/u-kyyevi-vidbudetsya-kostyumovanyu-marsh-za-nauku>

Додатково про марш дізнавайтеся також із публікації київського міського журналу «Хмарочос»: <https://hmarochos.kiev.ua/2018/04/12/14-kvitnya-u-kiyevi-proyde-marsh-za-nauku/>.